

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

พฤติกรรมการใช้ยาในผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน
ที่โรงพยาบาลนครินทร์ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นายสมศักดิ์ วราอัศวปติ

สาขาวิชาเภสัชศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาเภสัชศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ปรีชา ตันตพัฒนานันต์

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จรัสพรรณ สงวนเสริมศรี

กรรมการ

อาจารย์ ทันตแพทย์อุทัยวรรณ กาญจนกามล

กรรมการ

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรัง ที่รักษาให้หายขาดไม่ได้แต่ควบคุมอาการได้ หากผู้ป่วย
ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในร่างกายให้ใกล้เคียงปกติได้ โรคแทรกซ้อนจะปรากฏขึ้นเร็วและ
เป็นอันตรายต่อผู้ป่วยรุนแรง ผู้ป่วยเบาหวานส่วนมากเป็นโรคเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินและการ
ควบคุมโรคอาศัยการรับประทานยาเป็นสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาควบคุมโรคเบาหวาน ใน
ผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน และหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม ในการใช้ยาที่
เบี่ยงเบนไปจากแผนการรักษาของแพทย์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การ
ให้บริการด้านยาของสถานบริการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ที่มารับการตรวจรักษา ที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลนครพิงค์ ระหว่าง 1 เมษายน ถึง 30 มิถุนายน 2535 การศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดย สัมภาษณ์ผู้ป่วยแบบไม่เป็นทางการเป็นรายบุคคล ที่โรงพยาบาลนครพิงค์จำนวน 45 รายและติดตามสัมภาษณ์แบบลึกพร้อมกับบันทึกการสังเกตที่บ้านของผู้ป่วยที่คัดเลือกไว้แบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 7 ราย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวาน พบว่าผู้ป่วยมีแบบแผนการใช้ยาโดยลักษณะเม็ดยา ได้แก่ รูปร่าง ขนาด และสีของเม็ดยา ร่วมกับการจดจำวิธีการใช้ยา โดยผู้ป่วยไม่สนใจชื่อยาและฉลากบอกวิธีใช้ยา ผู้ป่วยที่ควบคุมโรคได้ไม่คิดส่วนใหญ่รับประทานยาไม่ต่อเนื่อง และมีการใช้ยาสมนไพรร่วมกับยาของโรงพยาบาล ในขณะที่ผู้ป่วยบางส่วนมีการลดขนาดยาเวลารับประทานยา รับประทานยาในเวลาไม่ถูกต้อง ไม่มารับการตรวจและรับยาตามนัด และมีการปฏิบัติเมื่อขาดยาที่อาจเป็นอันตราย ได้แก่ การไม่รับประทานยา และชื่อยาตามตัวอย่างมารับประทาน

จากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการรักษาโรค ความพึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาล ความเชื่อมั่นต่อคุณภาพยาที่ได้รับ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ป่วย ผู้ป่วยได้รับความรู้ไม่ทั่วถึงและความรู้บางอย่างที่ผู้ป่วยได้รับไม่ชัดเจนโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ยา เป็นปัจจัยโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้ยาที่เชียงใหม่

Independent Study Title Drug-taking Behavior Among Non-insulin
Dependent Diabetic Patients At Nakorn
Ping Hospital, Mae Rim District,
Chiang Mai Province

Author Somsak Wera-aswapati

Master of Public Health Public Health

Examining Committee :

Lecturer Pariya Tantipathananandh	Chairman
Assoc.Prof. Dr.Jaratbhan Sanguansermsri	Member
Lecturer Dr.Uthaiwan Kanchanskamol	Member

Abstract

Diabetes is a chronic and incurable disease. If patients are unable to control blood sugar levels, they suffer from many complications rapidly. Most of the diabetic patients are non-insulin dependent and use oral drug control.

This study aims to determine drug-taking behavior and to find the factors influencing non-compliance of drug-taking among non-insulin dependent diabetic patients, in order to improve the health service.

Seven subjects were purposively selected from over forty years old non-insulin dependent diabetic patients who came to diabetic clinic at Nakorn Ping Hospital during April 1, 1992 - July 30, 1992. Qualitative methods were used to obtain information via informal interviewing, followed by in-dept interviews and observation at their houses.

The results showed that most of the diabetic patients had drug-taking behavior patterns in that they recognized the pills and remembered how to use them. They did not pay any attention to the names of drugs and hospital directions. Some of them did not take drugs continuously but also used herbal medicines at the same times. Some of them had reduced drug dosage, took drugs at the wrong time, did not go to the hospital by appointment and either self-prescribed or stopped taking drugs themselves.

It was found that factors such as time of treatment, satisfaction with hospital services, patient's belief in drug qualities, the relationships between hospital officers and patients, insufficient and unclear information or directions seem to have been the main elements influencing non-compliance of drug-taking among non-insulin dependent diabetic patients.